

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KOZLÖNY.

Novam ephemeridion, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az alábbiak a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesöljük.)

XIII. Leó pápa *Quia Nos* enciclicájával, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-ter 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr Nyiltér sorankint 50 kr. Többszori hirdetéseknek engedmény
--	---	---	---	---

Charivari.

(b. f.) A Bánffy-kormány nem tölti a nyarat tétlenül. Kiigazít és életbeléptet. Életbelépteti az egyházpolitikát és kiigazítja a választási lajstromokat, mellékesen pedig még kiméli az egyházat és a papságot, persze a maga ismeretes módja szerint. Lapjaiban hecc-káplánoknak, papocskáknak, káplánocskáknak titulálja az egyház szolgáit, főszoigabirai és alispánjai által elítélteit az »elkeresztelő« papocskákat, közönséges betörésekhez gyanusan hasonlító házkutatásokat rendez egy-egy káplánocskák lakásán, a választási lajstromokból rendszeresen kihagyja a papocskákat, hatalmas pártfogásába fogadja a rendi fogadalmaikat megszegő szerzeteseket, sőt annyira megkiméletében, hogy bizonyos bonhomivaló nézi, mint gázolnak egyes liberális lapok és lapocskák büntetlenül magasrangu egyházi férfiak becsületébe . . . Józan észszel többet már nem lehet követelni egy kormánytól, a mely valóban szíven viseli az egyház érdekeit.

De a Bánffy-kormány, azt meg kell neki hagyni, ambiciózus egy kormány. Nem elégzik meg a kimélettel, hanem életbe is léptet és ki is igazít. Hej ez az életbeléptetés! Milyen gyönyörűsége munka is az! Szinte könnybe lábad az ember szeme — a nevetéstől-e vagy a szomorúságtól, az mindegy — ha nézi, miképen foly ez az életbeléptetés. Valóságos rendszer van ezen életbeléptetés rendszerességében és ez a rendszer röviden e szavakba foglalható: A lakosság vallási és helyi érdekei, valamint az életbeléptetendő törvények rendelkezései mellőzendők, egyedül irányadók pedig az életbeléptetési rendeletek.

Már volt alkalmunk rámutatni arra, hogy ezek a rendeletek sok lényeges dologban mennyire ellenkeznek nem csak a decemberi törvényekkel, hanem más törvényekkel és mennyi oly intézkedést tartalmaznak, melyeket más alkotmányos államokban csak a törvényhozás hozhat. A nemzeti párt közlönye tör-

vényszegésnek, könnyelműségnek bélyegzi a kormány ezen eljárását, mi azonban nem vagyunk olyan vakmerők és csak annyit mondunk, hogy a kormány egy kissé nagyon — szabadelvű. Itt van példának okáért a gyermekek vallásáról szóló törvény, az egyházpolitikai harcban a katolikusok ezen egyetlen vívmánya, a mennyiben ezen törvény életbeléptetésével hatályát veszti az elkeresztelési harc kiinduló pontja, az 1868: 53. tc. 12. §-a. Nekünk katolikusoknak tulajdonképen örülnünk kellene ennek a vívmánynak, de tekintve attól, hogy ezért cserében mily érzékenyen sértette meg a kormány az egyház hitelveit, ez a törvény egy kissé nagyon is magán viseli az elhamarkodás bélyegét. Ez a törvény hatályon kívül helyezi az 1868: 53. tc. 12. §-át, de továbbra is életben hagyja ugyane törvénycikk 14. §-át, mely szerint midőn a szülők valamelyike más vallásra tér át, a 7 éven aluli gyermekek nemők szerint követik az áttértet. E szerint tehát, ha az eredetileg egyvallású házasság utóbb vegyessé vált, a 7 éven aluli gyermekek közül a fiukat apjuk, a leányokat anyjuk vallásától különböző vallásba felvenni tilos.

Már most tartuk szem előtt, hogy a gyermekek vallásáról szóló 1894: 32. tc.-nek nincs és nem is lesz büntető szankciója, az 1868: 53. tc. 14. §-ának pedig van, még pedig a kihágásokról szóló btk. 53. §-a alakjában, a mely büntetést szab ki arra a lelkesre, aki életkorának 18-ik évét még be nem töltött egyént az 1868: 53. tc. rendelkezése ellenére más vallásfelekezethez felvesz. Minthogy pedig a gyermekek vallásáról szóló törvény az 1868: 53. tc.-nek 2., 12., 14., 16. és 18-ik §-ai közül csak a 14-iket hagyja meg, világos, hogy október 1-étől kezdve a kihágási törvény 53-ik §-a tartalma nagy részét elveszti és csak az 1868: 53. tc. 14-ik §-ával szemben marad még hatályban. Amde ki ne látná be, írja E. Illés Károly, a kiváló jogász, kinek fejtegetéseit a fentiekben követjük, ki ne látná be, hogy ez az intézkedés a lehető legnagyobb visszasság, a melyet csak

törvényhozói lapszus idézhetett elő? Mi értelme van annak, hogy míg az 1894: 32. tc. bármely rendelkezésének megszegése büntetlenül történhetik meg, s hogy ennél fogva a lelkesre ezentul tetszése szerint elkeresztelhet, addig az, aki az 1868: 53. tc. 14. §-a ellen vét, a kihágási törvény 53. §-a szerint két hónapig terjedhető elzárással büntetendő. Ha a kormánynak egy csepp józan esze volna, vagy visszaállította volna ezen 53. §. eredeti tartalmát és kiterjesztette volna az új törvény megszegőire is, vagy pedig kivette volna alól az 1868: 53. tc. 14. §-át is. Abban a csonka állapotban, a melybe az 53. §-t a gyermekek vallásáról szóló új törvény helyezte, csak botrány köve a magyar törvénytárnak.

Maga a gyermekek vallásáról szóló törvény és az életbeléptetésére vonatkozó rendelet is sok tekintetben ellentmondanak egymásnak és nyilvánvalóvá teszik, hogy az illetékes miniszterek, mikor a rendeletet aláírták, Krisztus gyilkosaihoz hasonlítottak, azaz nem tudták, hogy mit cselekesznek. A törvény 1. §-a értelmében a házassulandók csak úgy egyezhetnek meg születendő gyermekeik vallására nézve, ha személyesen jelennek meg a kijelölt közegek előtt, míg a rendelet 1. §-a megengedi nekik, hogy különös meghatalmazottakat is küldhetnek a hatósághoz, hogy tehát a megegyezés a szülők távollétében is történhetik. Aztán mennyi szekaturával, kivényi megfélemlítéssel »óvja meg« ez a rendelet a családi békét!

Ezen közben a kormány továbbra is szilárdan ragaszkodik elveinek híres integritásához és kijelenti a »Pester Lloyd« hasábjain, hogy elejti a házassági jogról szóló 1894: 31. tc. 137. §-át, mely szerint a folyamatban levő házassági és eljegyzési perek az illetékes kir. bírósághoz átteendő. Az igazságügyminiszter külön rendeletet adott ki e §. végrehajtásáról, most pedig a felhivatalos »Pester Lloyd« kijelenti, hogy a kormány ezt a §-t nem kívánja végrehajtani, hanem ez várja a felektől, hogy az egyházi bíróságok előtt folyó pereket az illetékes polgári bíróságok előtt is maguk

indítják meg. Hát hiszen így a kormány maga rontja le, a mit alkotott. Ne zavarjunk ebben!

Az »életbeléptetés« többi mozzanatait, valamint a választó-lajstromok kiigazítását is minden kommentárnál ékeesebben tüntetik fel a következő cikkeken felhozott tények.

— **Dr. Steiner Fülöp püspök és a zirci apát.** Több liberális lap, nevezetesen a „Nemzet“, a „Pesti Napló“ és a „Magyar Ujság“ kapcsolatban a Molnár-ügygel és Vajda Ödön zirci apát ismeretes nyílt levelével azt írta, hogy ez a levél nem az apát ur spontán nyilatkozata, hanem a ki a levél közzéadása érdekében interveniált. senki más nem volt, mint dr. Steiner Fülöp megyés püspök, a ki e hó 12-én Teésről átrándult Zircre s ott Vajda apáttal hosszú ideig tanácskozott, a mely tanácskozás eredménye az említett nyílt levél, mely a július 12-iki dátumot viseli. Mi hiteles helyen szerzett információk alapján a leghatározottabban kijelenthetjük, hogy ez a hír elejétől végig rosszakuratu koholmány.

A választási jog elkobzása.

A néppárt központi irodája a következő kérelmet teszi közzé:

„Felkérjük a néppárt tagjait, sziveskednének az alulírt irodát mindazon községek-ből, hol a szavazókat a választók jegyzékéből kihagyták, értesíteni:

1. hogy hány az összes kihagyottak száma;

2. hogy hány reklamáció történt.

Budapest, 1895. július 15.

A néppárt orsz. közp. irodája
Budapest, Podmaniczky-utca 8. sz.

TÁRCA.

A Szabadkőművesség és a jótékonyág.*)

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárcája. —

A szabadkőművesek a világ hiszékenységre számítottak, mikor azt merték állítani, hogy egyesületük jótékonyági intézmény. Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy elvéve, itt-ott, hébe-korba jót tenni, — nem annyi, mint jótékonyági társulatnak lenni. Lehetőséges, hogy szabadkőművességük dacára visszatér néha természetük jobb része, megszánunk egy nyomorultat és segítenek rajta, lehetnek pillanatok, mikor erőt vesz rajtuk a kath. hit által ajánlott emberbaráti szeretet. Nem hiszünk, hogy legyon ember a föld kerekén, aki soha semmi jót sem akart volna tenni, még a legkegyetlenebbek is tettek némi jót, bár rövid időre, szeszélyük szerint, kiválasztott kedves embereikkel. Ilyesmire a szabadkőművesség ne hivatkozzék; ez nagyon gyenge érv az ő jótékonyáguk mellett.

Mint a fentebbiekből láttuk, a szabadkőművesség sajtáságos bölcséleti utakon jár — üldözi az egyházat — politikai célokra törekedik; — a szabadkőművességnek eszé ágában sincs, hogy jótékonyági intézmény legyen: Tüntetésképpen az ő nevük alatt;

*) Lásd a „Fejérmegyei Napló“ febr. 23. ápr. 3. ápr. 20. május 27. június 27. és jul. 8-iki számait.

Ezzel jóformán állandó rovattá válik ez a rovat, mert nincs község az országban, a hol turpisságok nem történtek volna a választók összeírásánál.

Lássunk közülök néhányat.

Csácadn (Trencsénmegye) nem kevesebb, mint 124 polgárt hagytak ki jogtalanul a lajstromból, a mint ezt az alábbi két térvény bizonyítja:

(Másolat.)

Térvény.

Alulírott ezenem hivatalosan elismerem, hogy mai napon átvettem Főt. Benjáts István segédlelkész Ur az 1896. évre összeírt orsz. képviselőválasztók névjegyzéke ellen beadott felszólamlását a következő mellékletekkel:

a) 122 drb csácai kataszteri birto kiv összesítésének hiteles másolatát és

b) 122 drb, a csácai bíró által kiállított elismervényt a reklamált múlt évi adója f. é. ápr. hó 15-ig való befizetéséről.

Ezt pedig mind bekönyveltem: I. sz., 1895. 13/VII.

Kelt Csácadn, 1895. július 13-án.

Janetz János,
körjegyző.

(P. H.)

(Másolat.)

Térvény.

Alulírott ezenem hivatalosan elismerem, hogy mai napon átvettem Gajdossik György és Moravszky Rezsőtől az 1896. évre összeírt orsz. képviselőválasztók névjegyzéke ellen beadott két darab felszólamlását, a következő mellékletekkel:

Két drb helyhatósági bizonyítvány, két drb kataszteri összesítés és egy zárt és lepecsételt borítékban állítólag negyvennyolc drb adóelismervényt, mely az 1894. évi adó előírásnak törvényes határidőben való befizetését igazolja.

Kelt Csácadn, 1895. július 13-án.

Janetz János,
csácai körjegyző.

Trencsénmegyében az összeírásnál — mint rones tudósítók írja — **kizárták a papokat**, csupán csak Pósta kiszue-ujhelyi és Kappolly ó-besztereci plébánosokat tüntették ki az összeíró tisztséggel. Az előbbi egyik községben vasárnapra tüzte ki az összeírás. A csácai kerületben az összes körjegyzőségekben, az előbbi évektől

eltörőleg csak egy bizottság működött, a melynek tagjai voltak: Szerényi (50 kros recipiál bázafi), dr. Hübsch, a csácai szabadelvű párt alelnöke és Popper Ármán bárónak Schaller nevű erdőmestere. Ezek aztán tömegesen kihagyták a néppártiakat, ellenben bejegyezték a lajstromba mindazokat, a kik már származásuknál fogva is rokonszenveznek az alliance israelitétel. **Thurzófalván 127 választót fosztottak meg joguktól** (mindezek tavaly és az idén még választók!) sőt még a segédlelkész is kihagyták a lajstromból. A megye élén nem hiába áll Szalavszky Gyula, az úzbéghi pasa. A megye inkarnátus mamelukjai agyonfojtani szeretnék a **néppártot** és az „izgága“ felsőtrencsénmegyei papságot, különösen pedig a káplánokat nyársra szeretnék huzatni. De hiábavaló minden erőlködés. A néppárt Trencsénmegyében feltartózatlanul hódít és terjed!

A **szegezárdi** választókerület szövazati joggal bíró polgárainak névsorát most állította össze a központi választmány. A kerülethez 17 község tartozik és a választók összes száma 2863. A legtöbb szavazója van Szegezárdnak és Tolmának, az előbbinek 709, az utóbbinak pedig 592. A kihagyottakról nem ad hírt a liberális „Magyar Hírlap“, a melyből ezen hírt átvettük.

Nyitrairol írják a „Pester Lloyd“-nak, a választó lajstromoknak a papság által eszközölt felülvizsgálatára vonatkozólag: „A polgármesternek általunk már jelentett jellemezhetlen (?) eljárása leirhatatlan igazgatottságot kellett (?) és súlyos következményekkel (?) lehet a polgármesterre nézve, mert a **felsőbb hatóság** egyelőre gátat vetett további tulpasainak (??), a mennyiben a törvénytelen (?) uton szerzett adatok hitelesítést megítélta. (Melyik törvény alapján? A F. N. szerk.). A papok napok óta megszállva tartják (?) a városházat. Azelőtt egész napon át a pénztári hivatalban ültek, most azonban minden pillanatban és mindig két tanu kíséretében jönnek ezt vagy amaz kért. **Hogy mi módon szerették meg a választó-lajstromot, az még nincs kiderítve.** (A „P. Ll.“ nyitrai levelezője úgy látszik nem ismeri az 1874: 33. t.-cz. 43. §-at. A F. N. szerk.) Azt hiszik, hogy az eredeti lajstromot átadták egyiküknek, aki aztán lemásolás végett hazavitte.

(de hogy miféle pénzforrásból, a más kérdés) alapítottak egy-két árva házat; de a gyermek-fölvétel alkalmával szigorúan kikötötték, hogy vallástalannak neveltessék. A szegénységtől nyomorgatott szülők, mit volt tenniük, ebbe is beleegyeztek. **Francolin** testvér a mellett kardoskodott, hogy el kell fojtani minden vallásos érzelmet.

No de igaz, ami igaz — halljunk egy csodát: **Grimperghe** testvér méltóztatott elhalálozni és fél millió lírát hagyott egy kórház fölépítésére és fentartására. Beh kár, hogy két millió testvér között egyetlenegy hagyott alapítványt hátra jótékonyági célból; no de ez is jobb, mint a semmi. Ezen alapítványt a testvérek oly igazi jótékony-sággal kezelték, hogy Brüsszel városa most kénytelen évente 50.000 frankot ráfizetni a szabadkőművesek jótékony intézetére. „Szép jótékonyág, jegyzi meg egy belga hírlap, a szabadkőművesek elpolgárosították a szeretetet, mint a közoktatást és ez az elpolgárosítás nem a szabadkőművesek, hanem az adakozó polgárok pénzét emészteli fel.“

Még szabadelvű ujság is megsokalta a szabadkőművesség hazudozásait. „Minduntalan — írja a piacenzai „Liberté“, jótékony-ságról beszéltek, de hát hol van már az a jótékonyág? Hogyan, kivel és miből eszközítke az?“

Hát már mi csak azt hisszük, hogy amióta szabadkőművesség van a világon, több ember halt meg éhen, — több igazság-

talanság történik; fájdalom, a szabadkőművesség és az emberiség mindinkább súlyosbódo nyomora között oksági viszony áll fönn.

Nem lehet jótékonyági intézmény olyan társulat, melyre a gyilkolások sötét gyanuja nehezedik. Cáfolják meg tudományosan ebbeli feltevésünket, oszlássék el, a szembevető igazság napvilágánál aggodalmainkat. Lehangoló jelenség, hogy még csak a megeafólassal sem fáradoznak, le-sújtó pedig az a jelenség, mikor esetleges mentegetődzésük a tényállást még gyanúsabbá teszi.

Grenobleről egy ujság jelentette, hogy falragaszokon hirdették, miszerint Grenoble püspökét a szabadkőművesek halálra ítélték. A nép és az igazság nevében szökött az ítélet; keelve volt 1887. január 8-áról, s olrendelte, hogy a püspök 15 nap alatt megöléssek. Csakugyan a kitűzött napon este-fel a székesegyház közelében dördülés hallatszott, a templom meglőtt füsttel. A püspök ablakában egy palack volt elhelyezve. A rendőrség egy 22 éves **Morelle** nevű suhancot fogott el; nála találtak a falragaszokhoz hasonló kiáltványokat és más egyéb anarchista eszközöket.

Taxil Leo. munkáját félelemmel olvassa az ember, szeretné nem hinni, ami ott van; de a szerző mesterkéletlenül halad előre és bizonyít. Többek közt ezeket mondja: a szabadkőművesség olve, a bűnténytől sem félni, ha kiltás van a bűntény-

Dr. Mészáros Károly ügyvéd holnap Budapestre utazik, hogy mint a választók képviselője (?) személyesen emeljen panaszt a belügyminiszternél és hogy a fegyver eljárás megindítását kérje a hűnösök (11), első sorban a polgármester ellen.

Ezek a nyitrai néppártiak igazán rettentő emberek! Nem engedik meg, hogy jussuktól megfosztassanak és még a törvényekre is mernek hivatkozni. Hát illik ez a szabadelvű korba?

*

Ráckeveről írják lapunknak, hogy ott többek közt K n e z i t s József káplánt is kihagyták a lajstromból, Kneziás azonban még idejében megszerezte a lajstrom másolatát és azonnal reklamált.

*

Jánosföldről (Törontálmegye) jelentik nekünk, hogy ott a negyedtelkes gazdák tömegesen „kimaradtak” a választók névjegyzékéből.

Az életbeléptetés.

(—c) Ugy látszik ezt a rovatot is állandóvá kell tennünk, hogy meg ne foszszuk olvasóinkat az egyházpolitikai törvények életbeléptetése tragikomikus mozzanatainak élvezetétől. Nulla dies sine linea. Nincs nap, a melyen valami akadály ne gördülne az életbeléptetés elé, mindmegannyi bizonyítékul annak, hogy a nemzet annyira „rokon-szenvez” az egyházpolitikával és hogy a kormány mekkora cirkumspektanciával működik.

*

Megirtuk a multkor, hogy S z e n t e s városa nem fogadja be a kinevezett állami anyakönyvvezetőt s annak egy krajcárt sem fizet. Most ugy értesülünk, hogy *Csongrád*, *Mindszent* és *Dorozsma* valószínűleg követelni fogják Szentos példáját.

*

A „*Hazánk*” keddi száma azon felhőborító hírt közli, hogy a főváros izraelitái a budapesti II. anyakönyvi kerületbe (mely a Lipót, Erzsébet- és Terézvárosokból áll) izraeliták akarnak választani. Alig hogy ezen állásra kihirdették a pályázatot, máris moz-

lenségre. *Rossi* meggyilkoltatásától (1848.) — *Moreno* Garciaig (1875) majdnem minden szurást oly tör eszközzel, a milyennel kitömött bábokon, a fensőbb fokú páholyokban alkalmas egyének gyakorolni szokták magukat.

Ne mondjátok: a bűntény manapság kiderül és bitófára viszi a gonosztevőt. Igen, már t. i. ha kiderül, de hány bűntény marad „kifürkészhetlenül.” Védett, vagy egyébként biztonságban levő egyéneket nem gyilkolnak olyan könnyen, de előjegyzésbe vannak véve és a legelső zárvar alkalmával oltják őket.

Tambettát megölték az bizonyos; de hogy ki ölte meg, azt nem lehet hivatalosan megtudni. Gambetta szabadkőműves volt, ennek emeltyűje vitte őt a magasba; de előrve a tettpontot, szeretett volna meg szabadulni a kollegáktól. E peretől kezdve akadálynak tekintették, pusztulnia kellett.

Mondják, hogy a gyilkosságot egy nő követte el. Jól van, ha már ilyen részletesen ismerik a dolgot, — ugy azt is tudják, hogy miért és ki volt az a nő? És most kérdjük: mikor lett az a nő megbűntetve?

Taxil Leo így végzi: az áldozat elosztott és gyilkosai virágokkal hantolták be. Ez aztán jótékonyosság.

galom indult meg a zsidóvallású bizottsági tagok körében, hogy a nyári szünetidő, illetve a bizottsági tagok távollétét felhasználva, egy zsidóvallású egyént, a Lipótvárosi jelenlegi városbíráját választják meg. Az intézők most felhívják a zsidó bizottsági tagokat, hogy nyári tartózkodásukat megszakítva, áldozatok árán is Budapestre jöjjenek és a választásban okvetlenül részt vegyenek. Mint-hogy a fővárosi bizottságban a zsidók többségben vannak, nem lehetetlen, hogy ezen tervüket ki is viszik. Hát ez bizony nagyon szép lesz, ha majd zsidó fogja összekesketni a katolikusokat — Juda pesten.

*

*Nyitánygyűlés*en ugylátszik nemcsak a választások mintaszereit, hanem mintaszereit az „életbeléptetés” is. A kijelölt rendes „eskete” anyakönyvvezetők közt van tanító, albíró, községi bíró, kerületi erdőgazdának, adóegyháztól, szolgabíró, gazdasági egyesületi titkár, vándortanító. Az anyakönyvvezetőknek a közigazgatási bizottság a miniszter rendelete ellenére megszavazott a kerületek nagysága szerint 58 községben 100, 31 községben 150, 15 községben 200, 10 községben 250, 3 községben 300, 1 községben 400 és 1 községben 500, összesen tehát 18600 forint. A polgármesterek nem kapnak semmit. Mivel hogy az anyakönyvvezetés nagyon felzaporítja a jegyzők teendőit, a megye 17850 forint erejéig fizetendő segédjegyzői állások kireálását kéri. Az anyakönyvvezetők költségeit egyenesen a megye, a községek és az állam fedezik, vagyis együttvéve a választójogtól megfosztott nép. A „megbízható” esketek közt van olyan jegyző, kit az alispán a mult évben 200 forint bírságra ítelt, az idén pedig fegyelmi vizsgálat alá helyezett.

BELFÖLD.

— **A nunciusról.** Ujabbán a nyitra egyházmegyei b a a n i és az eperjesi egyházmegyei l a b o r e i kerületek papsága tiltakozott az Agliardi nunciussal szemben. Bányffy br. miniszterelnök által intézett támadások ellen.

— **Bányffy báró a királynál.** Bányffy báró miniszterelnök tegnap Bécsen át Ischlbe utazott, a hol a királynak, felhivatalos forrás szerint, jelentést tett az uralkodóháznak a milleniumi kiállításban való részvételéről. Mások szerint egy újabb liberális peersubot is fog a királynál szóba hozni. Vajjon mikortesz javaslatokat a királynak a betöltendő egyházi méltóságokról?

— **Néppárti jelöltek.** A liberális „Vasvármegye” azt írja, hogy a legközelebbi választásoknál több vármegyei főúr a néppárt programjával fog follepní. Ez az állítás egyelőre még egy kissé alaptalan.

— **A 94. §. cím alatt a „M. Á.”** mai száma a mellett érvel, hogy a papság ne adja ki a polgárilag házasulandóknak a szükséges keresztleveleket, ha tudja, hogy a házasulandók frigyüket megáldalni nem akarják. Az idézett lap hiteltelvi kérdésnek mondja ezt, mert az egyházi anyakönyvi kivonat kiszolgáltatása által a kath. pap közvetlenül közreműködik a polgári házasság kötésénél. Különben mondja a „M. Á.”, itt Róma ítéletére nincs szükség és az augusztusban összeülő püspöki konferencia utasítására. (A polgári házasságról szóló törvény 94. §-a büntetés terhe alatt megparancsolja a lelkészeknek az anyakönyvi kivonatok kiadását.)

— **Az ellenzéki pártok fuziója.** Ugron Gábor a „M-g” mai számában a loghatározottabban megcáfolja a kormány-párti sajtó azon híré, hogy a függetlenségi és 48-as párt szövetkezik a nemzeti párttal és a pártönkivülökkel.

KÜLFÖLD

Németország katolikusait a közel-múlt napok bánatos örömmel és egyzerszernind mély gyászal töltötték el. E hó 13-án ölte meg aranyinséjét L o d v e h o w s z k y Mieiszláv gróf volt quesen-poszeni érsek, bíboros, a német kulturhareban Bismarck egyik leghatalmasabb ellenfele, kit 20 év előtt megfosztottak állásától és 2 évre elzártak. A bíboros jelenleg Romában él és jubileuma alkalmával a magyar király a szent-István-rend nagykeresztjével tüntette ki. — Kedden lelepték le Meppenben W i n d t h o r s t Lajosnak a német kath. centrupárt lángeszű vezérének, Németország egyik legnagyobb fiának remek emlékszobrát, ugyanazon a napon pedig meghalt Kóluben 87 éves korában R e i c h e n s p e r g e r Agost, a német centrupárt megalapítója.

— **Bulgária.** Mig Szt-Pétervárott bolgár küldetés a cár kegyelmét koldulja, addig Szófiában e hó 15-én délután Stambulovot, a mai Bulgária megalapítóját és legnagyobb fiát ismeretlen és valószínűleg felbűrt orgyilkosok türel és revolverekkel oly súlyosan megsebesítették, hogy tegnapelőtt mind két karját kellett amputálni. Egész Bulgáriában óriási az izgatottság és általánosan azt hiszik, hogy a gyilkos merénylők tettesei macedoniaiak. A kormány 10,000 frank jutalmat tűzött ki azok részére, a kik megkönnyítik a gyilkosok kézrekerítését, Stambulov még csak 42 éves.

Elkeresztelési ítélet Fejérmegyében.

A vallás és közoktatásügyi miniszter most közölte Fejérmegye közönségével, hogy a hírhedt febr. 26-iki, elkeresztelési rendeletet f. évi okt. 1-én hatályon kívül helyezte. Érdekes pendant-t képez ehhez, hogy Brtoun Ferenc nadapi id. b. plébánost Huszár Agost fejérmegyei alispán a következő II-odfoku ítélettel tisztelte meg:

Fejérvármegye alispánjától.

5509. sz./ki 95.

A vaáli járás főszolgabírájának 1895. évi február 7-én 9. sz. a hozott azon ítélete, amely szerint Brtoun Ferenc 31 éves róm. kath. büntetlen életű, róm. kath. helyettes lelkész, vaáli lakos, elkereszteléssel elkövetett s az 1890. évi február 26-án 10086/90. sz. a kiadott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 1. pontjába ütköző kihágásában vétkesnek kimondotta s a hivatkozott miniszteri rendelet 4. pontja alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számítottól 15 nap alatt különben végrehajtás terhe mellett az 1891. évi XXVII. l. e. §-ában jelzett célra lefizetendő 10 forint pénzbírságban, vagyontalanság esetén egy napi elzárás elszenvédésében elmarasztalattott, a panaszló és panaszlott által közbetett felebezés folytán felülvizsgáltam és másodfokulag

I t é l t e m.

A vaáli járás főszolgabírájának fenti számu és keltű ítéletét indokainál fogva helybenhagyom.

A panaszos által beadott felebezést figyelembe nem vehetem, mert az anyakönyvi kivonat átküldésének megtagadása kihágási eljárás tárgyát nem képezhetvén, kihágási bíróság által el sem bírálható.

Ezen ítéletről az érdekelt feleket a vaáli járás főszolgabírája utján értesíteni rendelem.

Székessfejérvár, 1894. március hó 28-án

(P. H.)

Huszár Agost
alispán.

Ehhez az ítélt ezeket jegyzi meg: Én a 10 forintot azonnal lefizettem, de ma a napig nyugtát nem kaptam róla, hogy mi célra fordított és ez az oka, hogy ily sokáig késtem a közléssel. Ha

4

a kivonat átküldésének megtagadása kihágási eljárást képez, ugyan miért büntetik az embert? Ha átküldt volna, nem hiszem, hogy megbüntettek volna.

Telefon-jelentések.

Budapest, július 18.

Liberalis forrás szerint a püspökök utasították a szentszékeket, hogy a házassági pereket okt. 1-ig fejezzék be. Illetékes helyen szerzett értesülés szerint ez a hír minden alapot nélkülöz.

TÁVIRATOK.

Topolca, jul. 18. (Ered. táv.) A somogy megyei Iharos erdőben egy fegyverrel jól ellátott rablóbanda ütötte foltanyáját. A csendőrség tegnap nyomára jött, felszólította a bandát a megadásra, a mire a banda néhány embere lövéssel felelt. A két csendőr belátva azt, hogy a sok rablóval szemben nem elégségesek, egy ideig üldözték a rablókat, de azok hirtelen úgy oltúntek, hogy a sűrű erdőben követni őket nem lehetett.

Szofia, jul. 17. (Ered. táv.) Stambulov haldoklik. Állapota ma délután igen rosszra fordult és agysérülés tünete mutatkoztak. Szofia ostromállapotban van és a kormány Stambulov halála esetén bolgár lázadástól tart. Eddig négy, a mérénylettel gyanúsított egyént tartóztattak le.

Belgrád, jul. 17. (Ered. táv.) A kormány nagyszabású katonai intézkedéseket tesz s azt híroszteli, hogy legközelebb háboru lesz.

London, jul. 17. (Ered. táv.) Eddig választottak 240 unionistát (41 uj), 50 liberálist (10 uj), 6 parnollitát, 19 antiparnollitát és 1 munkáspártit.

Konstantinápoly, jul. 17. (Ered. táv.) A szultán Calice báró osztrák-magyar nagykövetet ma külön kihallgatáson fogadta.

Róma, jul. 17. (Ered. táv.) A kamara ma elfogadta a szept. 20-ikának ünnepléséről szóló javaslatot.

László főherceg nagykoru.

József főherceg ifjabb fia, László főherceg Alesuthon f. hó 16-án ünnepelte huszadik születése napját s így a királyi ház családi törvényei értelmében nagykorúvá lett. Az ifju főherceget dr. Steiner Fülöp megyéspüspök a bormálás szentségében részesítette s azután történt meg a nagykorúsítás szűkebb családi körben. József főhercegen és nejein kívül jelen voltak József Agost főherceg és Augustus főhercegné is. Délfelött az alesuthi templomban istentisztelet volt, melyen a budavári Mátyás templom énekára Vavrincez Mór karnagy vezetés alatt régi magyar egyházi énekeket adott elő. Este tűzijáték volt.

Az alesuthi ünnep alkalmából László főherceg huszár életéről a „B. H.” a következőket írja:

László főherceget nagykorúsítása alkalmából a 16-ik huszárezred is szeretettel üdvözölte. Az ifju főherceg már két esztendeje ebben az ezredben tanulja a lovastiszt kötelességeit. A főherceg komo-

lyan veszi ebbeli hivatását és minden tekintetben hozzáilleszkedik az ezred szigorú szokásaihoz, úgy, hogy bátran állíthatjuk, hogy kevés főherceg nyert a lovasságnál alaposabb kiképzést, mint László főherceg, az Antosch ezredparancsnok szigorú keze alatt. A tisztikar persze a legndvariasabban fogadja mindenkor a szives, megnyerő modoru magyar főhercegit, a kire gyönyörűséggel tekint az egész ezred. László főherceg az ötödik századnál szolgál s Ahiram kapitány vezetése alatt megtanult mindent, a mit egy lovastisztnak tudnia kell. Erces hangon vezeti a századot és úgy tudja a kommandókat, mint akármelyik tényleges físz. Az ezred tisztí és altisztí karát maga köré gyűjti a második divízió parancsnoka. Hager őrnagy, a főherceg is mindig nagy érdeklődéssel hallgatja a tanulságos előadásokat. Gyakran megtörténik, hogy a főherceget is kiküldik előőrsi szolgálatra 5—6 huszárral, a kik persze hetekig büszkélkednek a nagy kitüntetéssel. A főherceg a magyar nyelvű ezredben természetesen a legtöbbször magyarul beszél s mikor a század élén van, nem egy kommandót magyarul ejt ki. Így gyakran hallani tőle: „Hevedert megeresztetni!” — „Nyargalni!” stb. Persze, a hajdúknak repes a szívük, mikor látják, milyen jó magyar kavalierista „tiszti ur” a fenség, a ki előtt kardot kell rántani és ugy tisztelegni, trombita szó mellett. Sokszor mondogatják a huszárok, hogy — „biz jó rekruta lehetett”, aztán azt kérdegetik egymástól, hogy „hány kis napot kell még a fenségnek szolgálni, mikor fog hazamenni az édes anyjához az aranytarajos, szabadságos sarkantyúval?” Büszkék most arra az ezred huszárai, hogy főherceg szolgál közöttük, hozzá még ilyen csinos legény.

Városi és vidéki hírek.

— **László főherceg eljegyzése.** Né-mely lapok szerint László főherceg nagykorúsítása összefüggésben van azzal, hogy a főherceg az ősszel eljegyzí magát. Azt is tudják már ezek a lapok, hogy a főherceg menyasszonya egyik németbirodalmi uralkodó család tagja lesz. Mi úgy értesülünk, hogy ez a hír jelenleg még nagyon korai.

— **Dr. Steiner Fülöp** megyéspüspök f. hó 16-án délután főhercegit fogaton Alesuthról Szekesfejérvárra érkezett, innen pedig Streit Ferenc ceremonárius kíséretében rögtön saját fogatán teési birtokára hajtatott.

— **Lobkovitz herceg hadtestparancsnok**, a mint azt már előre jelentettük, f. hó 16-án délelőtt jelen volt a gyalogsági dandárgyakorlaton, dölben részt vett a tisztí kaszinói nagy obéden, a melynek folyamán a 24-ik vadászszázalój zenekara játszott. Ebből után megvizsgáلتa a katona rak-tárakat és kórházat s nagy elismeréssel nyilatkozott a tapasztalt rend és tisztség fellett. A raktár és kórház vizsgálat után a 6 órai vonattal visszautazott Budapestre. Mint értesülünk, Lobkovitz herceg ittlette alatt azt a kijelentést tette, hogy a 24-ik vadászszázalój egyelőre még itt marad csak a jövő év folyamán hagyja el városunkat.

✱ **Zichy Gyula gróf primiciája.** Lélekemelő ünnepély folyt le f. hó 16-án a nagylángi grófi kápolnában. Zichy Gyula gróf tartotta első szent miséjét Tomcsányi Jézustársasági atya manudoktorsága mellett. A megható ünnepre a „közeli rokónok csaknem teljes számban jelentek meg. Ünnepe volt ez az egész grófi urodalomnak, ünnepe az egész környéknek. A nagy embereket nevelő Zichy-nemzetség az Isten

közvetlen szolgálatára egy újabb tagot ajánlott fel s az Istennek felajánlott sarj az oltár előtt f. hó 16-án kezdte meg apostoli munkáját, bemutatván az Urnak a világ legnagyobb kincsét a szent mise áldozatof. A ragyogó szavú szónok, Majláth Gusztáv gróf hatásosan fejtegette: ki küldi a papot, kihez küldetik a pap s miért küldetik. A főuri család e jeles buzgalmi sarjának e szép ünnepe a mai időben, az egyház ne-héz napjaiban kétszerte magasztos példa, halni, miként kell Istenért a világnak meghalni, miként kell Krisztusért bátran szenvedni. Ezen eszméket fejtegette szép előadással az ünnepi szónok. Miso után megáldotta az ifju pap a rokonságot és papságot, a minék befejeztével az összesereglett tengernyi tömeget áldotta meg egyenként.

Miután a jelenlevők mindnyájan rész-sültek az új misés áldásában, az urodalmi kastélyban diszebed volt, melyen résztvettek: id. Zichy János gróf és neje, továbbá gyermekei: Viktoria, Lujza és Henrik, Zichy Nándor gróf, neje és leánya Livia, ifj. Zichy János gróf és neje, gróf Zichy Jenőné és gyermekei: Minika, Paula, Berta, Gabriella és Elza, Zichy Aladár, Zichy Géza és Zichy Rafael grófok, Majláth Gusztáv gróf komáromi adminisztrátor, Majláth Géza gróf, Cziráky László gróf, Mikes János gróf theologus, továbbá P. Tomcsányi, az ujmisés manuduktora, Saly Pál és Nyers István esperesek, Fiátska Károly, Radnic Imre, Kálmán Károly, Vadkerti József, Angyal Ferenc és Hantos N. plébánosok dr. Major Ferenc tisztí főorvos és Van Mons francia tanár. Az ebéden szebbnél-szebb toasztokat mondtak. Az első emelkedett hangú felkőszöntőt ifj. Zichy János gróf mondta dr. Steiner Fülöp megyéspüspökre, a kinek két főerényét: a papához és királyhoz való törhetlen hűségét köve-tendő például állította az ifju pap elé. Mondtak még felkőszöntőt: id. Zichy János, Zichy Aladár, Géza, Rafael, Majláth Gusztáv és Cziráky László grófok, továbbá P. Tomcsányi, Saly Pál esperes, Kálmán Károly, dr. Major Ferenc és Van Mons tanár (franciául). Az utolsó toasztot Zichy Nándor gróf mondta, a ki az ünnepeltnek szelid lelku édesanyját éltette. A főuri társaság mintegy 5 óráig volt együtt, a mikor a primiciái ünnepély véget ért.

— **Kath. kör Adonyban.** Mint lapunk zártakor örömmel értesülünk, Adonyban nagy lelkesedés közepette megalakult a katolikus kör, mely Adony kath. polgárainak legnagyobb részét tagjai közé szám-lálja.

— **A székesfejérvári központi kath. kör.** borendezési költségeinek fode-zésére újabban adakoztak: gróf Majláth Györgyné 25, gróf Majláthné Zichy Mariska 10, Majláth Géza gróf 10, gróf Cziráky Jánosné és gróf Pallavicini Edéné 5—5 frtot. A nemes adakozókna ez uton is hálás köszönetet mond az elnökség.

— **Nyári mulatság.** A helybeli ifjuság által a Lef-főle „Rózsáskort”-ben f. hó 20-án rendezendő nyári mulatság, melyről már hírt adtunk, kedvezőtlen idő esetén is megtartatik.

— **Katonai löverseny parasztfuttatással.** Mint már jelentettük, a helyben állomásozó 12. uhlánus ezred folyó évi augusztus hó 20-án Székesfejérvár város határában löversenyt rendez. A programba

parasztfuttatást is fölvettek, a melyen részt vehetnek a Fejér, Tolna és Nyitrai megyei parasztlóval. A parasztfuttatásnál a távolság 2000 méter. A program és pontja csak azon esetben tartatik meg, ha legalább is 6 lovas jelentkezik. E versenynél a díjak a következők: I-ső díj 50 korona, II-ik díj 40 korona, III-ik díj 20 korona, s a IV-ik díj 10 korona. A verseny d. u. 4 órákor kezdődik. F i á t h Miklós báró főispán ebből kifolyólag felszólította a főszolgabirákat, hogy minél szélesebb körben publikálják a futtatás napját s föltételeit.

— **A nádor-utca aszfaltozása.** Az aszfalt-kérdés sokáig vajdott, míg végre valahára megszületett. A nádor-utcaán most már aszfalt járdája van. A szegélykövek szállításánál felmerült rendtelenségek nagy hátrányra voltak a gyors munkának, éppen ezért dícséretet érdemel a tatarosi magyar aszfalt-részvénytársaság, hogy tapintatos, körültekintő eljárásával s ügyes munkabeosztásával a belvárosi, de különösen a nádor-utcai közönség meglegedését s elismerését kivívta magának. Mint értesülünk, a nádor-utca kocsiútjának új kockakövekkel való kirakását még a héten kezdik meg.

— **A ráckevei káplán ügye.** A mulkor jelentettük, hogy K n e z i t s József ráckevei káplánál házkutatás tartott, mert az akkor éppen Székesfejérvárott időző Knezics az azzal vádolták, hogy pénzt gyűjt az elítelt L e p s é n y i számára. A házkutatásról a fővárosi lapok is tudomást vettek de egyik sem oly cinikusan mint a szabadkőműves „Pesti Hírlap“. Ez a lap, amelyet mindenki ráadásul kap, aki tulajdonosától egy csomag spárgát vagy egy üveg lekvárt vagy pedig Mikszáth Kálmán válogatott műveit vásárolja, ez a lap ráfogja Knezicsre, hogy a templomban sértő kifejezésekkel illette a királyt, hogy egyuttal néppárti programbeszédet mondott a szöszékről, hogy néppárti jelöltnek ígérkezett fellépni és hogy lakásán a „Magyar Néplap“-on kívül még más „kompromittáló“ iratokat találtak. Végül pedig még olyanokat is ráfog az idézett újság Knezicsre, a mikot tisztességes ember nemcsak hogy cselekedni, de még kimondani, sem szokott. K n e z i t s József most levelet intézett a „Fejérmegyei Napló“ szerkesztőségéhez, melyben kijelenti, hogy a házkutatásnak nem volt sikere úgy, hogy főszolgabírók szegénnyel távoztak. Knezics e hó 15-én a főszolgabíró ur elé idéztetett azért, hogy a szöszékről mintaképp állította fel Lepsényi és hogy a polgári házasságot az egyházra nézve hátrányosnak tüntette fel. A főszolgabíró átadta az ügyet a főszolgabírónak, de Knezics egész nyugodtan várja az ítéletet. — Ezek után kérdezzük a t. liberálisokat: Ha az igazságtalanul elítelt Lepsényiért gyűjteni nem szabad, miért szabad gyűjteni Szeless Adorjánért és K o s s u t h Lajos szobrára, a kik pedig mindketten határozott ellenségei a Szent István koronáját viselő királynak!

— **Ártatlanul letartóztatva.** Hogy milyen könnyelműen sérti meg folyton-folyvást a fővárosi rendőrség a személyes szabadságot, arra épületes példa a folyó hó 15-én este 8 órákor Budapesten a „József főherceg“ szálloda előtt történt következő eset: Folyó hó 15-én este — mint a M-g írja — 8 órákor két detektív a „József főherceg“ szálloda előtt megállította B o r s o d i Vilmosot, a Veszprémi-féle szántároltnak Székesfejérvárott is ismeretes volt titkárat, jelenleg az „Adria“ biztosító társaság főügynökét ily kijelentéssel:

— Ön ezennel le van tartóztatva.

A titkárt a detektívek azután közre fogták s

még azt sem engedve meg, hogy családját a történetekről tudósítsa, a főkapitányság elé vezették. Itt tudta meg aztán a titkár, hogy a letartóztatást egy Zágrábban lakó személyes ellenségének, Kiss Ede mérnöknek köszönheti, ki jónak látta, hogy a főkapitányhoz a következő tartalmu táviratot menessze:

„Borsodi Vilmos Sz. Németh József zálogházi bárcáit eltulajdonította és saját céljaira fordította. Kérem letartóztatását. — Kiss Ede.“

A rendőrség erre a nélkül, hogy a súlyos vád valódiságáról csak legkisebb mértékben is meggyőződést igyekezett volna szerezni, megtette azt a könnyelműséget, hogy Borsodit detektívekkel végig hurocoltatta a fővárosban. A főkapitányság előtt Borsodi Vilmos azonnal beigazolta ártatlanságát, mire szabadon is bocsátották. A megsértett titkár megbízta Láng József ügyvédet, hogy Kiss Ede zágrábi mérnök ellen tegyen bünrádi feljelentést azért, hogy a fővárosi, nagy tapintatosságáról általán ismeretes és könnyelműségek elkövetésében oly buzgó rendőrség segítségével ezt a nyári szórakozást megcselekedte.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter P é k Károly székesfejérvári államépítészeti díjokot államépítészeti hivataltisztté nevezte ki.

— **Közönetnyilvánítás.** Felkértünk a következő sorok közlésére: Mindazon ismerősöknek és jó barátoknak, kik megboldogult szeretett kedves nőm és árva gyermekeim pártján mostoha anyja végtiszteletén megjelenni szívesek voltak, és ez által leírhatatlan fájdalomukat ényhíteni iparkodtak, fogadják határtalan köszönetemet: *Kolonics Ferenc.*

— **A Molnár-ügygel** kapcsolatban a „Nemzet“ összegezi mindazon valójánosságokat, melyek ezen skandalózus ügy körül elterjedtek. Nem polemizálás végett említhjük ezt, hanem csak annak konstatació végett, mily híven szolgálják a szék eszéjérvári liberálisok a — hazugságot.

— **Körözés.** Szalai Sándort lopás bűntétellel vádolták a székesfejérvári törvényszék előtt: be is akarták idézni a 18 éves szerencszenyitai családtagját, de ekkor már Szalai elhagyta régi helyét s most nem tudják, a szélörzsa mely irányába vette útját. A törvényszék elrendelte tehát országos körözését.

* **Kerestetik 1-ső Augusztusra elfogalható 3—4 szobás lakás földszint vagy emeleten esetleg kert használattal.** Jelentkezések e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Irodalom és Művészet.

— **A megnyitó beszéd,** melyet dr. ifju Z i e h y János gróf, a budapesti „Szent Imre Önképző Egylet“ elnöke ezen egylet évrő közgyűlésen f. évi június hó 9-én mondott, külön kiadásban is megjelent.

Közgazdaság.

Agrármozgalom a kultuszminiszteriumban.

(00.) Mikor mozgalomról van szó, már el vagyunk készülve, hogy holmi socialista, vagy anarkista fészkelődés van kilátásban, azért erről hallani sem akarunk. Pedig hát akármiként berzenkedünk, most az egyszer evvel traktált bennünket — ne féljünk, nem Festetich Andor földmívelésügyi miniszter ur ó excellenciája, kinek kisebb gondja is nagyobb annál, semhogy agrárpolitikával foglalkozzék, hanem a — kultuszminiszter. Hová is tartoznék inkább az agrikultura, mint az ó reszortjába. Azután ez nagyon helyén is van. Csak minden alaposan és semmit se rohamosan. Mit is erőszakoskodnak azok az együgyű agráriusok, hogy egyszerre szélben, hosszában kiterjedt agrárpolitika kezdeményezését sürgetik?

Dr. Wlassics alaposan a tyukszemükre lép. Ő úgy látja jónak, hogy kezdjük az elemiennél. Azért neki az a nagy koncepcióju terve fogamzott meg, hogy mivel ha-

zánk lakossága tulnyomó részben földmíveléssel foglalkozik, a népiszkolákban a földmívelési érdekek elméleti és gyakorlati ismertetését kell komolyan keresztil vinni.

E koncepció ellen alapjaiban semmi kifogásunk, sőt ha gazdasági irányú ismételt iskolák ott, a hol a viszonyok különösen kívánatosak teszik, megalakítatnak és szigorú keresztilvitele biztosítatik, még köszönettel is fogunk biztosi. Az ismételt iskolák mai szervezetekben teljesen haszontalan intézmények s a bennük fölmutatott eredmény csak annak a bizonyosága, hogy a 13—15 éves ismételt tanköteleseket képesek vagyunk három évig ürességekkel gyötörni és sem nevelésükre, sem gyakorlati életükre avval semminek befolyást gyakorolni nem tudunk. Ilyet ugyan a közbotránkoztatás elkerülése végett csak ugy suba alatt szoktunk elmondani, de amugy tudjuk, hogy senki annak sem célját, sem hasznát nem látja, nem ismeri. Legalább azon formában, miként ma fonnáll, nem. A legtöbb helyen ismételtiskola csak tanfelügyelői jelentésekben és községi számadásokban van, de tanulók, sokszor tanító hiányában tényleg nincs. Igaz, hogy a földügyet is rendszerint csak addig terjed, hogy a jelentésből ki ne maradjon s legyen, ki az ismételt iskola tanítási díját fölcsodja. A tankötelesek ott csak kény szerepet játszanak — télen ugy, mint nyáron.

Ha okát kérdezzük, a felelet egyszerűen az, hogy az egész igen gyakorlatiatlan. Iparvidéken kevés, földmívelő vidéken céltalan, hát egy kis irányváltoztatás nagyon is üdvös volna. És Wlassics csakugyan ilyen irányváltoztatásra tör. Egy kis cikk szűk keretében nem követhetjük összes részleteiben az előtünk ismeretes ternék részleteit, mely ugyan nem fogamzásában új, hanem abban, hogy most az elemi iskolákban szervezett helyet követel magának. Általánoságban csak helyesléssel és biztatással adózunk a közoktatási miniszternek, hogy a földmívelési érdekeket alaposabb iskolai neveléssel intenzívebbé tenni törekszik s e tekintetben messzebb ható újításoktól sem riad vissza, ha csak kollegája a pénzügyminiszter megálljt nem parancsol, mert hiszen a fölösleget — ha ugyan volt valamikor az államkasszában — már is megette a még meg sem érett anyakönyv és polgári házasság. Földmívelésügyi miniszterünknek meg minek a gazdaságilag művelt paraszt, mikor így is annyi buzát termel, hogy nem győzi beereszteni a sok román buzát, hogy legalább a kartellmalmok evvel a mi kitudó buzánkat a pénzhatalmak kedve szerint elég olesón és rosszra változtassák. Mennyi baja lesz, ha még okszeritlen termelünk, ha már az is koldussá tesz bennünket, a mit okszeritlenül termelünk.

Nem tudom, bocsánatot kért-e Wlassics a földmívelésügyi minisztertől, hogy agrármozgalomra merete adni fejét? Vagy talán megvizsgálta avval, hogy hiszen sok víz elfolyik addig a Dunán, míg mindez megtörténik s még több, míg az új nemzedék hasznát veszi. Hiszen még nincs iskola, a hol tanítasson, nincs tanító, a ki tanítson, csak egy község van, a melyik kérte, a pénz pedig a pénzügyminiszter fejében van még s kérdés talál-e kulcsot egy ismeretlen kasszához?

Szívesen hisszük, hogy Wlassics szemlét magával s a mostoha körülmenyekkel is, melyek között e tervet fogant. El is fogadnók az agrár érdekek úpolási szándéka részletfizetésének. Ha ennek kihatása csak a messze jövőben várható is, mégis szívesen látnók a siker reményét. De nálunk megszokott dolog, hogy minden remény csalódásban végződik, miként az aranyvaluta nikliben. Népünk indolenciáját leggyórnagy mestereség, mert az avval a realis közműveléssel tart, hogy jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok. Eddig is többre becsülte gyermekeit a libalegelőn, mint az iskolában. Hogy Wlassics tervét többre fogja tartani, mint a faskola ügyét, melyet még

is csak jó részben abból ismer, hogy jegyző és tanító vitatkoznak rajta, melyiket illeti, de akármelyik részére dől el, fa sincs benne, iskolául sem használtatik, hanem krumpli, lucerna és más haszonnövény — a haszonnövény számára. A leányok kortársakat a fiúk fanemesítést és kezelést tanulhatnak — otthon.

De hát azért előlegezzük ebben a dolgban a bizalmat a kultuszminiszternek. Ambár mi jobban szeretnők látni a földmivélségi miniszter ur agrármozgalmát. Tott-e, fog-e tenni valamit, hogy az existenciájában fonyogott földmivelő helyzete javuljon? Az inséges nyomorában már mindent megkísért, hogy minél olesobb tudjon előállítani valamit. Lomond már az üdítő élvezetek minden neméről, kénytelen már megvonni magát majdnem a szükséges ruházatot is, csakhogy tengődhessen. De a mértékfölött hatalmas tőke még mindig oly súlylál nohezedik rá, hogy termőnyeit a termelési költség megtérítése nélkül lesz kénytelen vesztetgetni s még egy lépés sem történt, a mi csak parányi reményt nyujtana a helyzet javulására. Szomorú dolog, hogy a földmivélségi miniszterium csak merkantilistákkal érintkezik s azok érdekeit tatarozza s ha néha tenni látszik, csak a földmivelőt követel áldozatot. Érdekeink képviselője első sorban reá van bízva és nem a kultuszminiszterre, mutasson már egyszer jelet, hogy neki is van érdeke bajaink iránt s ne okolja örökké azokat, kik bajainkat ismerik s reá orvosságot keresnek s mutatnak.

— **Sertésvész.** Ujabbán Doboz, Tordas községekben s a Bicskéhez tartozó Tornó pusztán lépett fel a sertésvész járványserüleg. Megyénket a vész már egészen inficiálta s bár a szükséges óvintézkedések foganatosításáról a hatóság gondoskodott, egyelőre nincs kilátás a vész megszüntére.

— **Az osztrák-magyar bank új fiókjai.** Az osztrák-magyar bank a szabadság megújítása után üzenegy mellékelyet fiókká akar átalakítani. Azon városok, melyekben az önálló új fiókokat fel akarják állítani, a P. N. szerint a következők: Székelyfehérvár, Besztercebánya, Kecske-mét, Szolnok, Nyiregyháza, Ujvidék, Máramaros-Sziget, Maros-Vásárhely, Orsova, Pancsova és Baja. A fiókokat gyors egymásutánban akarják életbe léptetni és ez képviselné azoknak az előnyöknek egy részét, a melyeket az osztrák-magyar bank a szabadság megújítása fejében Magyarországnak nyujtani óhajt.

— **Börzereform.** A „P. Ll.” azt jelenti, hogy a kereskedelemügyi miniszteriumban élénken és komolyan foglalkoznak egy új törvény megalkotásának eszméjével s hogy nemsokára elkészülő javaslat beható ankét-tárgyalások alapját

fogja képezni. Akarjuk reményleni, hogy a miniszterium az eddigi tapasztalatok alapján a törvényhozás elé olyan javaslattal lép, a mely meg fog felelni mindazoknak a követelményeknek, melyek az évek során a börzereform iránt tamasztattak. A tőzsdével szemben le kell mondani a „liberális” ömlengő idealizmusról, de erőlyesen kell belemarkolni a darázsfészekbe, kiküszöbölve onnan mindazt, a mi eddig is károsnak bizonyult.

— **Ujabb szer a peronoszpora ellen.** Egy szőlőművelő, a ki a peronoszpora elleni szorokot évek hosszú során át kipróbálta, a következőket írja: Ismételten kijelentettem már, hogy az összes poralaku szorok ellen azt a fontos észrevételt lehet tenni, hogy egyenletes, finom szétosztást nem lehet velük elérni. Legjobbák a folyékony anyagok, a melyek vízben oldhatók, könnyen és egyenletesen oszlanak szét. Többször volt már alkalmam tapasztalni azt is, hogy a növényi paraziták ellen is leghatásosabb a lisol és ezért ezzel tettem kísérleteket, a melyek teljesen beváltak. A lisol-oldattal való kezelés sem kényelmetlenséggel, sem pedig utókövetkezményekkel nem jár a szőlőre nézve. Az 1-3% lisololdat még a fejlettebb peronoszporát is kipusztítja és azonkívül a szőlő más parazitáit is előli.

— **Aratógépversony Szombathelyen.** A „Vasvármegyei Gazdasági Egyesület” f. hó 15-én az egész országban páratlanul álló aratógépversonyt rendezett a Szombathely közvetlen szomszédságában fekvő szőlősi bérzadaság 50 holdas rozstábláján a Dunántul gazdaközönségének tömeges részvétele mellett. A versony, melyen 9 amerikai és angol aratógép szerepelt, fényesen sikerült. Díjakat nyertek: Hühne Ede, Mosony, mezőgazdák szövetkezete Budapest, Kotzó Pál, Graepel Hugó, Propper Samu.

— **Uj óvadékképes papír.** A pénzügyminiszter elrendelte, hogy a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnak 4 1/2 százalékos elsőbbségi kötvényei a pénzügyi igazgatás minden ágazatában üzleti biztosítéskul és bánatpénzül elfogadtassanak.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel-tet, de uton-utfélen pellengerre állítja hitünket és arcul veri katolikus hit-elveinket.

B. I. Csáktornya. Az Ön által felvetett kérdésekre legközelebb a legilletékesebb tényező ad felvilágosítást. — R. Keresztur. Sajnáljuk, de 7-én történetéről 17-én nem vehetünk tudomást. — B. J. Csáca. 1600, de ez a szám folyton emelkedik. Készület. — T. F. Kervár Készület.

Liebing Richárd toronyóra-gyár.

Liebing Richárd, a bécsi es. kir. kereskedelmi törvényszék és a bécsi 13. ker. cs. kir. városi kiküldött járás-bíró-ság hitos szakértője és becslője

Bécs, 13. Speizingerstrasse 66.

kizárólag csak toronyórákat készít, templomok, városházak, kastélyok, lak-tanyák, iskolák, gyárak stb. számára, a legujabb és legjobb konstrukció szerint és szolid kivitelben. Hasonlóképen el-vállalja toronyórák javítását is, köz-ségeknek pedig részletfizetéseket is engedélyez.

Költségvetések díjtalanok.

HIRDETÉSEK

a »FEJÉRMEGYEI NAPLÓ« számára felvétetnek
MÁRIÁN GYÖRGY könyvnyomdájában

Székesfehérvár. Szent-István-tér 1. szám alatt,

hol is mindennemű nyomdai munkák a legizlésebb kiállításban és legjutányosabb áruk mellett készíttetnek.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítási igazgatóság pártfogása alatt*) lévő

*) E pártfogást
DÁNIEL ERNŐ
magy. kir. keresk. min.
ur Ónagym. 4512/95. sz.
feliratában biztosította.

„MENTOR“ Ellátási-Vállalat

BUDAPEST, Kerepesi-ut 22. szám.

az ezredéves országos kiállítást látogatók számára kibocsát 42 frt értékben 1 frt heti, vagy 4 frt 20 kr havi befizetés mellett

Elszállásolás saját új szállóhelyeiken. Étkezés a főváros és a kiállítás előkelőbb éttermében.

ELLÁTÁSI KÖNYVECSKÉKET

melyek a kiállítás egész tartama alatt 7 napra szóló

szoba-, étkezés-, közlekedés-, kiállítás- és szórakoztatási-szelvényeket,

1 kiállítási tombola-jegyet, végül egy 2000 koronás baleset-biztosítási bécrcát tartalmaznak.

Egy ilyen könyvecskét, (2 személy is használhat, 4-4 napra, ba 6 frt 50 krral pótolva lesz.) — Elfizetéseket csakie korlátozt számban (az első részlet beküldése mellett) már most elfogadnak, valamint bővebb felvilágosítással szolgálnak:

A Budapest-Erzsébetvárosi Bank. — A „Mentor“ Ellátási-Vállalat.

Dr. Morzsányi Károly Ehrlich G. Gusztáv
örökösség, képe mint é. elnök. főv. biz. tag, gyáros, mint elnök.

Rózsa Lajos
igazgató.

Hegedűs Dániel
titkár.

Takács Zeigmond
as 1868 magy. áll. biz. társ. közp. főnöke, főv. biz. tag, ház. s szálloda-tulaj.

Stadler Károly

Székesfehérvári képviselőség: PINKÁSZ ZSIGMOND és FIA uraknál.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve.